

IZVJEŠTAJ

**o monitoringu novouspostavljenog sistema upravljanja otpadom na teritoriji
Tuzle, u okviru prekograničnog projekta „Predgrađa recikliraju - Uspostavljanje
sistema upravljanja otpadom u prigradskim naseljima Užica i Tuzle - SUBREC“**

Tuzla, 15.11.2020. godine

Ovaj projekat
kofinansira
Evropska unija

cee
centar za ekologiju i energiju

Projekat partnerski realizuju

PODACI O DOKUMENTU

Naručilac dokumenta Centar za ekologiju i energiju, Filipa Kljajića 22,
75000 Tuzla

Naziv dokumenta: Izvještaj o monitoringu novouspostavljenog sistema upravljanja otpadom na teritoriji Tuzle, u okviru prekograničnog projekta „Predgrađa recikliraju – Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom u prigradskim naseljima Užica i Tuzle - SUBREC“

Tip dokumenta: Izvještaj

Autori dokumenta: Prof. dr. sci. Franc Andrejaš, dipl. ing. teh.,
Prof. dr. sci. Zoran Iličković, dipl. ing. teh.,
Doc. dr. sci. Vedran Stuhli, dipl. ing. teh.

Osnov za izradu dokumenta: Ugovori o djelu

Datum izrade dokumenta: 15.11.2020. godine

SADRŽAJ

UVOD	4
1 TIMOVI ZA PROVOĐENJE MONITORINGA	4
2 LOKACIJE I VRIJEME PROVOĐENJA MONITORINGA	5
3 INFRASTRUKTURA	7
4 INFORMACIJE O PRIMARNOJ SELEKCIJI OTPADA	11
4.1 Razvrstavanje ambalažnog otpada	11
4.2 Odlaganje miješanog otpada	13
5 EDUKACIJA STANOVNIŠTVA	14
6 ZADOVOLJSTVO RADOM KOMUNALNOG PREDUZEĆA	15
7 ZAPAŽANJA EDUKATORA.....	18
8 ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	21

U okviru prekograničnog projekta „Predgrađa recikliraju – Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom u prigradskim naseljima Užica i Tuzle - SUBREC“, kofinansiranog od strane Evropske unije iz sredstava IPA II Programa prekogranične saradnje Srbija – Bosna i Hercegovina za period od 2014. do 2020. godine, koji Centar za ekologiju i energiju implementira u saradnji sa JKP Regionalni centar za upravljanje otpadom „Duboko“ Užice, JKP „Komunalac“ Tuzla i JKP „Bioktoš“ Užice, u skladu sa Ugovorom br. 48-00-00046/2016-28-9, a uz podršku Ministarstva finansija Republike Srbije, povjeren nam je posao monitoringa novouspostavljenog sistema upravljanja otpadom na teritoriji Tuzle.

Na temelju podataka prikupljenih anketiranjem korisnika usluga na terenu, podnosimo slijedeći

IZVJEŠTAJ

o monitoringu novouspostavljenog sistema upravljanja otpadom na teritoriji Tuzle, u okviru prekograničnog projekta „Predgrađa recikliraju – Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom u prigradskim naseljima Užica i Tuzle - SUBREC“

UVOD

Po uspostavljanju sistema odvojenog prikupljanja otpada u prigradskim mjesnim zajednicama, odnosno po podjeli kanti i kompostera, proveden je monitoring sistema putem anketiranja korisnika sistema po domaćinstvima, na terenu. Anketiranje su provela tri tima od po pet studenata/edukatora, a rad svake grupe je koordinirao po jedan od potpisnika ovog Izveštaja. Podaci su prikupljeni na dva načina: upisivanjem direktno u elektronski obrazac koji smo za tu namjenu načinili i dat je u prilogu (manjim dijelom, zbog problema sa mrežnom konekcijom na terenu), ili upisivanjem u odštampane anketne upitnike, te kasnijim unošenjem tih podataka u spomenuti elektronski obrazac. Tako prikupljeni rezultati anketiranja analizirani su, a rezultati analize dati su u nastavku ovog Izveštaja.

1 TIMOVI ZA PROVOĐENJE MONITORINGA

Tim 1 (koordinator: Vedran Stuhli):

1. Antonio Zahirović
2. Hatidža Begović
3. Vesna Ikić
4. Ajla Tutić
5. Adnel Husagić

Tim 2 (koordinator: Franc Andrejaš):

1. Haris Begović
2. Dejan Lazić
3. Ružica Manojlović
4. Minela Rakovac

5. Mirza Omerčić

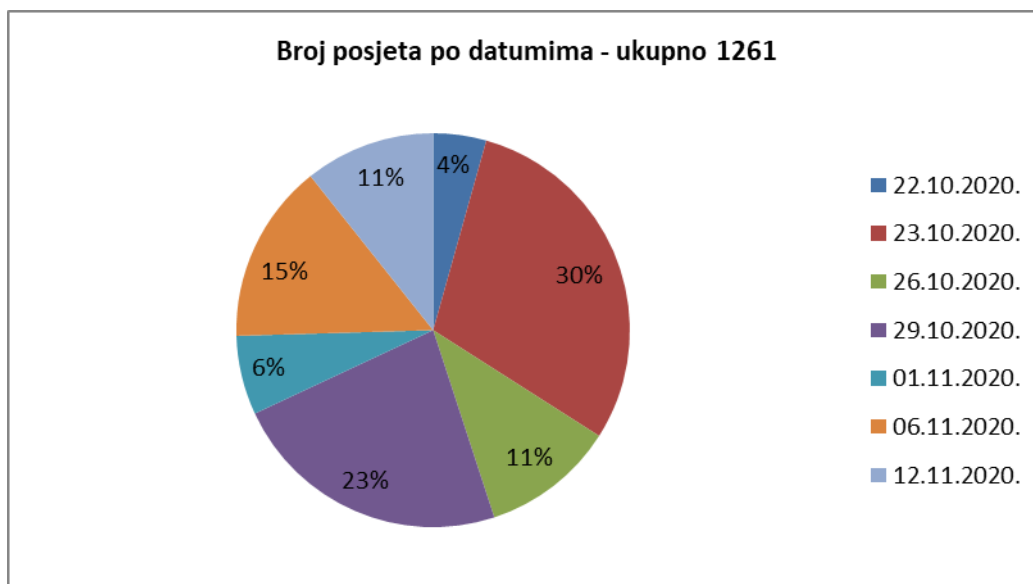
Tim 3 (koordinator: Zoran Iličković):

1. Esmir Husić
2. Muamer Husić
3. Merima Žunić
4. Emina Lipovac
5. Armin Mujkanović

2 LOKACIJE I VRIJEME PROVOĐENJA MONITORINGA

Monitoring je proveden kroz sedam izlazaka na teren, odnosno u slijedećim terminima:

1. 22.10.2020. godine: 55 posjeta
2. 23.10.2020. godine: 374 posjete
3. 26.10.2020. godine: 138 posjeta
4. 29.10.2020. godine: 291 posjeta
5. 01.11.2020. godine: 82 posjete
6. 06.11.2020. godine: 186 posjeta
7. 12.11.2020. godine: 135 posjeta

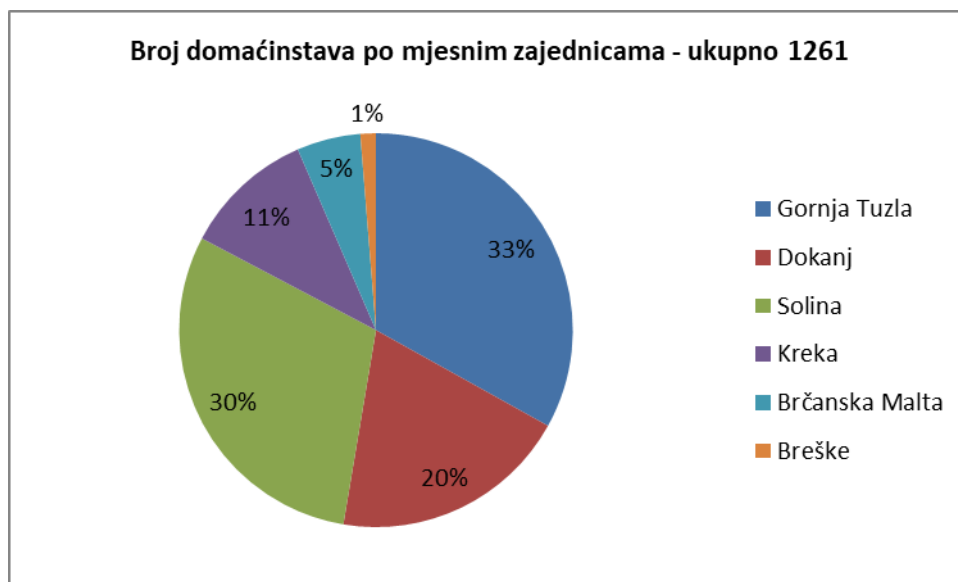

Sastav grupa koje su izlazile na teren bio je varijabilan, u ovisnosti od udaljenosti i mogućnosti transporta

Monitoring je proceden u slijedećim mjesnim zajednicama:

1. Gornja Tuzla (417 domaćinstava)
2. Dokanj (247 domaćinstava)
3. Solina (379 domaćinstava)

4. Kreka (136 domaćinstava)
5. Brčanska Malta (66 domaćinstava)
6. Breške (16 domaćinstava)

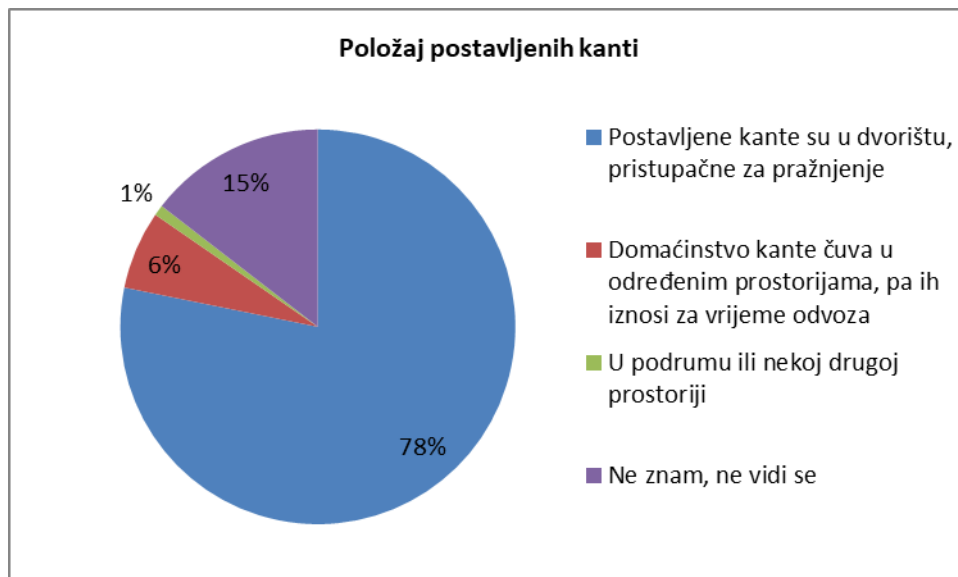
Od navedenih 1261 domaćinstva, predstavnik domaćinstva je bio prisutan u 317 slučajeva (25,14%). Ovdje je bitno napomenuti da je monitoring proveden u dosta kompliciranoj situaciji – epidemija Covid-19 je eskalirala, oprez stanovništva je podignut na maksimalni nivo, tako da su u mnogo slučajeva prisutni članovi domaćinstva odbijali komunikaciju iz tog razloga. Uz to, monitoring se provodio u vrijeme predizborne kampanje za lokalne izbore u BiH, tako da je i to otežavalo komunikaciju jer je iziskivalo dodatna objašnjenja. Ovdje navedeni broj od 317 prisutnih predstavnika se odnosi isključivo na slučajeve u kojima je uspostavljena odgovarajuća komunikacija.

3 INFRASTRUKTURA

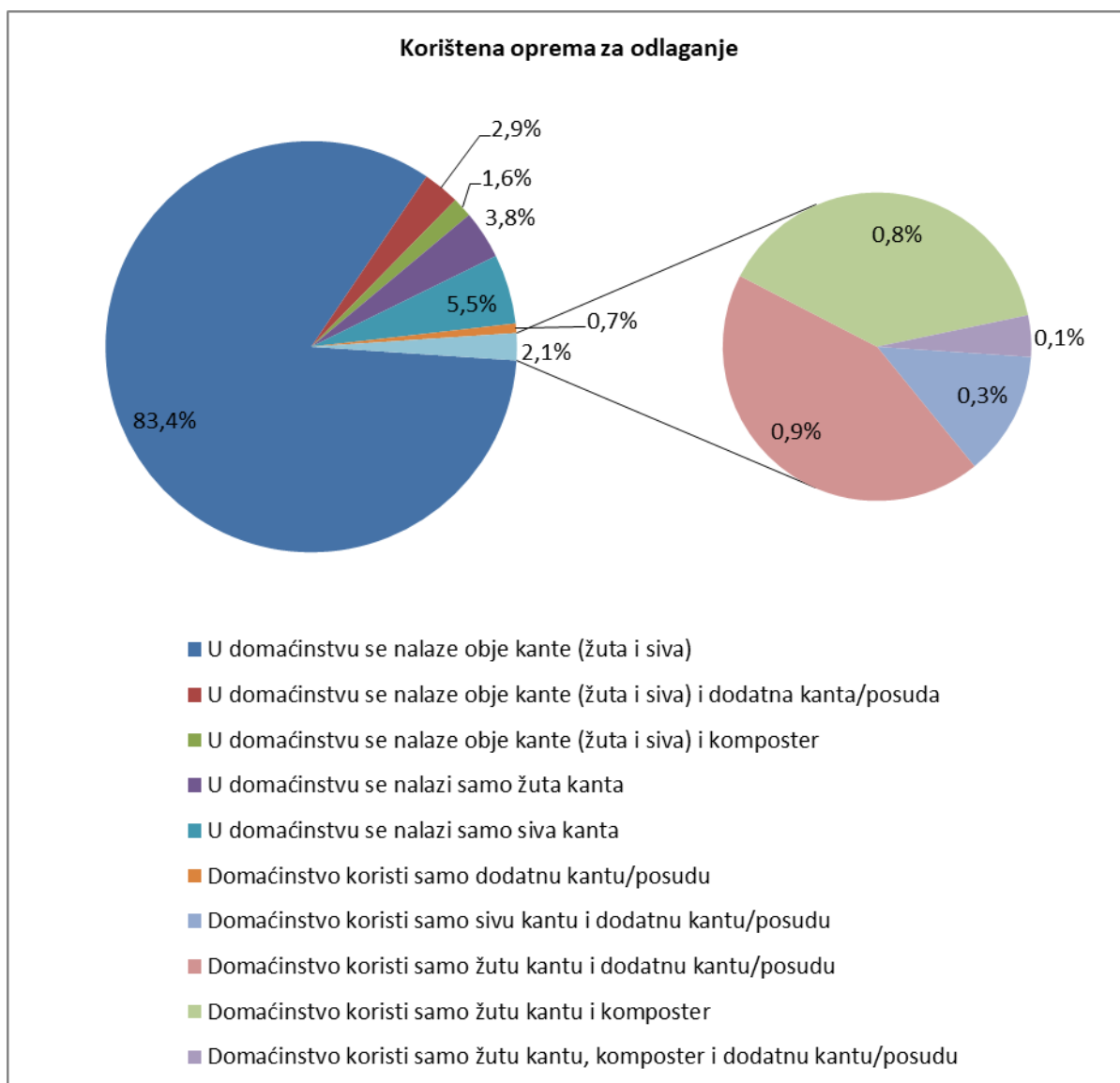
Položaj postavljenih kanti je ocjenjivan kroz četiri moguće situacije:

1. Postavljene kante su u dvorištu, pristupačne za pražnjenje (986 situacija);
2. Domaćinstvo kante čuva u određenim prostorijama, pa ih iznosi za vrijeme odvoza ((81 situacija);
3. Domaćinstvo kante čuva u podrumu ili nekoj drugoj prostoriji (11 situacija);
4. Kante se ne vide (183 situacija).

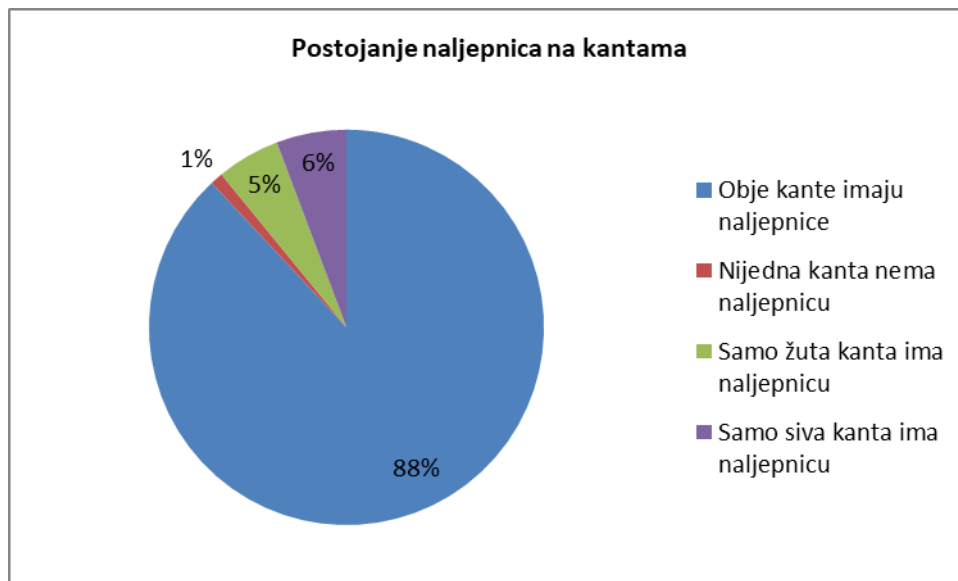
Postojanje opreme za odlaganje otpada je razmatrano kroz više situacija koje je bilo moguće procijeniti, s obzirom na to da je bilo dosta slučajeva u kojima se kante nisu vidjele, a predstavnika domaćinstva nije bilo moguće kontaktirati:

1. U domaćinstvu se nalaze obje kante (žuta i siva): 900 slučajeva;
2. U domaćinstvu se nalaze obje kante (žuta i siva) i dodatna kanta/posuda: 31 slučaj;
3. U domaćinstvu se nalaze obje kante (žuta i siva) i komposter: 17 slučajeva;
4. U domaćinstvu se nalazi samo žuta kanta 41 slučaj;
5. U domaćinstvu se nalazi samo siva kanta: 59 slučajeva;
6. Domaćinstvo koristi samo dodatnu kantu/posudu: 8 slučajeva;
7. Domaćinstvo koristi samo sivu kantu i dodatnu kantu/posudu: 3 slučaja;
8. Domaćinstvo koristi samo žutu kantu i dodatnu kantu/posudu: 10 slučajeva;
9. Domaćinstvo koristi samo žutu kantu i komposter: 9 slučajeva;
10. Domaćinstvo koristi samo žutu kantu, komposter i dodatnu kantu/posudu: 1 slučaj.

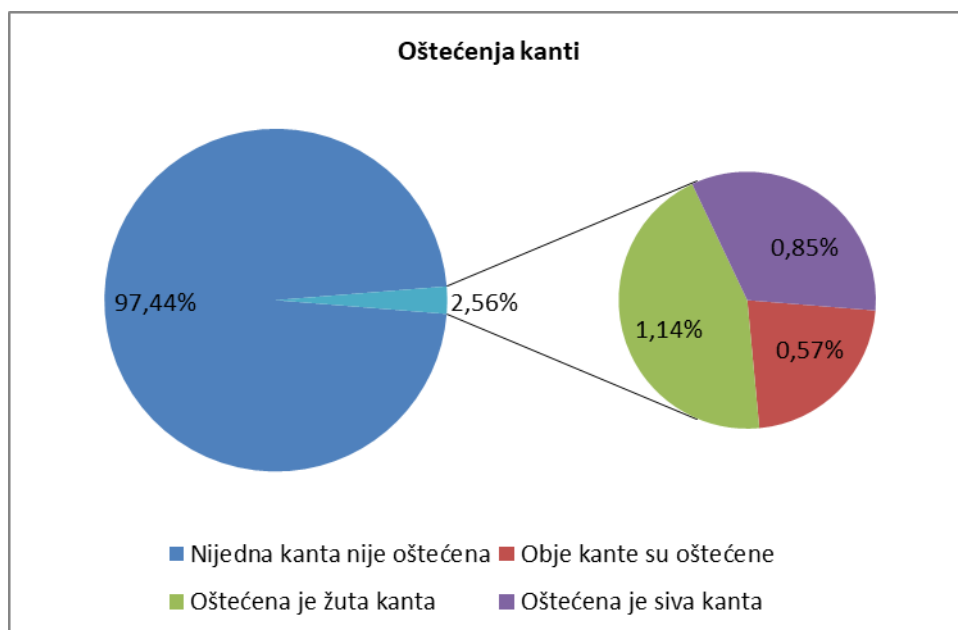
Postojanje naljepnica na kantama (kad je to bilo moguće utvrditi) ocijenjeno je kroz slijedeće slučajeve:

1. Obje kante imaju naljepnice: 935 slučajeva;
2. Nijedna kanta nema naljepnicu: 11 slučajeva;
3. Samo žuta kanta ima naljepnicu: 55 slučajeva
4. Samo siva kanta ima naljepnicu: 61 slučaj

Oštećenja opreme (kad je to bilo moguće utvrditi) općenito su ocijenjena kroz slijedeće situacije:

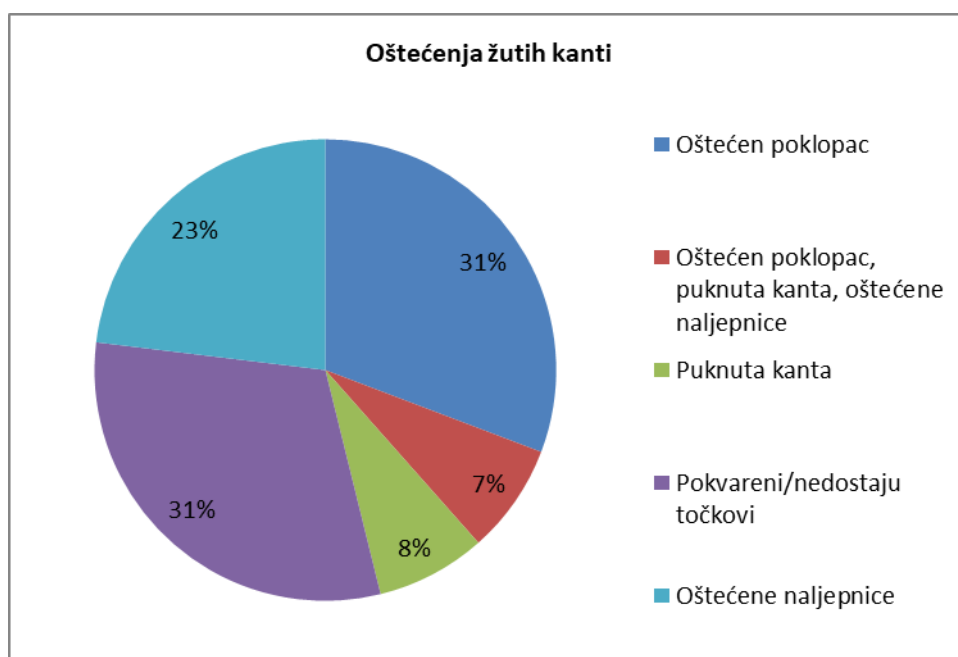
1. Nijedna kanta nije oštećena: 1027 slučajeva;
2. Obje kante su oštećene: 6 slučajeva (MZ Dokanj – 3; MZ Gornja Tuzla – 2; MZ Kreka – 1);
3. Oštećena je žuta kanta: 12 slučajeva (MZ Dokanj – 5; MZ Gornja Tuzla – 5; MZ Kreka – 2);
4. Oštećena je siva kanta: 9 slučajeva (MZ Dokanj – 4; MZ Gornja Tuzla – 5).

Specifična oštećenja opreme (u slučajevima utvrđenih oštećenja) bila su:

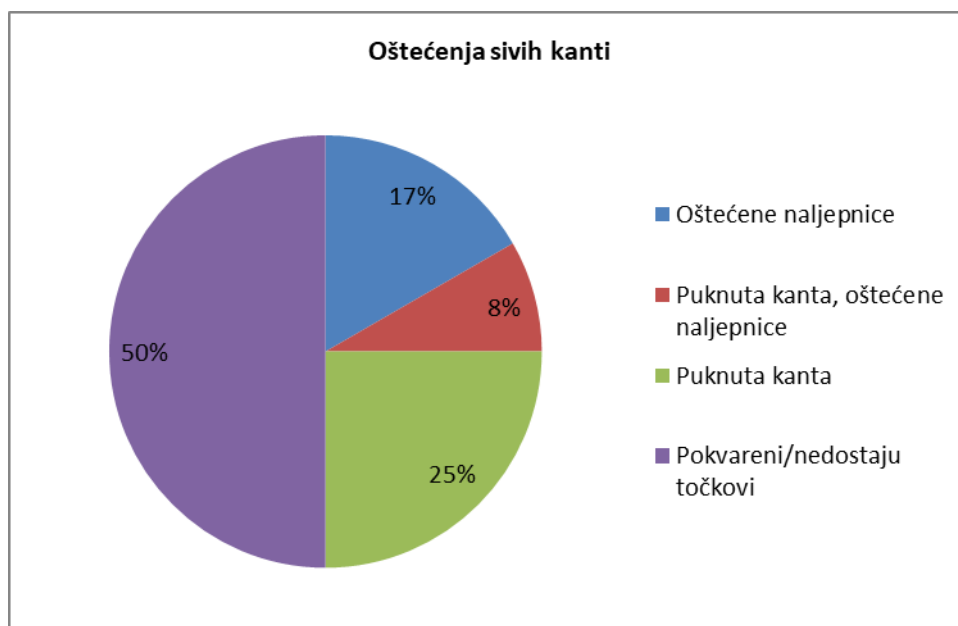
ŽUTA KANTA:

1. Oštećen poklopac: 4 slučaja;
2. Oštećen poklopac, puknuta kanta, oštećene naljepnice: 1 slučaj;
3. Puknuta kanta: 1 slučaj
4. Pokvareni/nedostaju točkovi: 4 slučaja
5. Oštećene naljepnice: 3 slučaja

SIVA KANTA

1. Puknuta kanta, oštećene naljepnice: 1 slučaj;
2. Puknuta kanta: 3 slučaja
3. Pokvareni/nedostaju točkovi: 6 slučajeva
4. Oštećene naljepnice: 2 slučaja

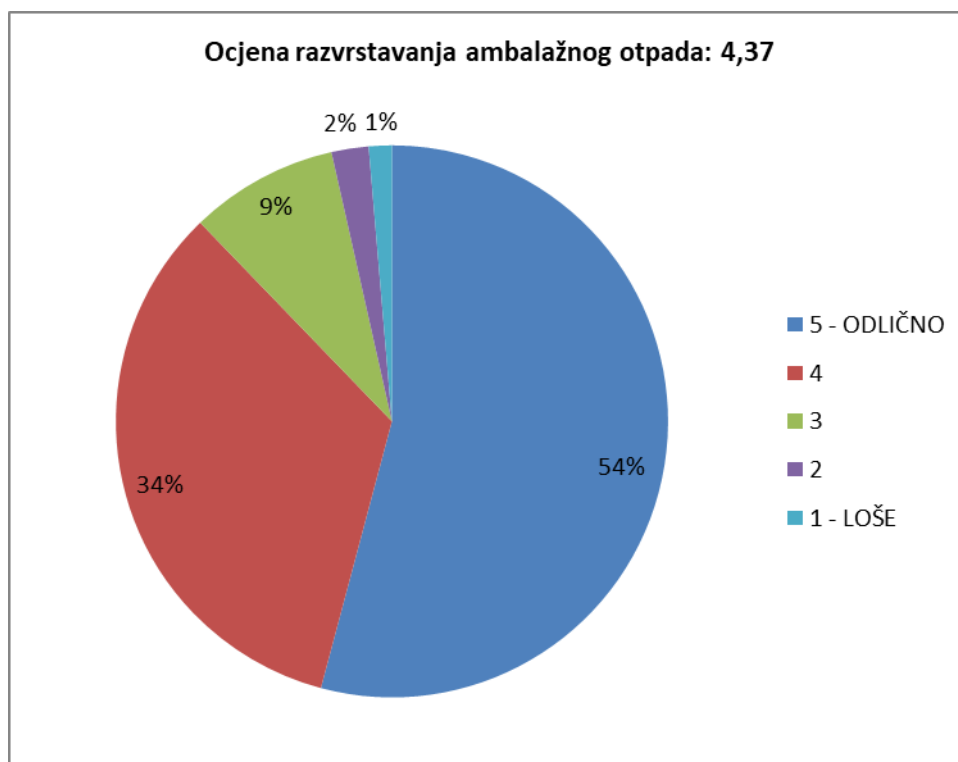

4 INFORMACIJE O PRIMARNOJ SELEKCIJI OTPADA

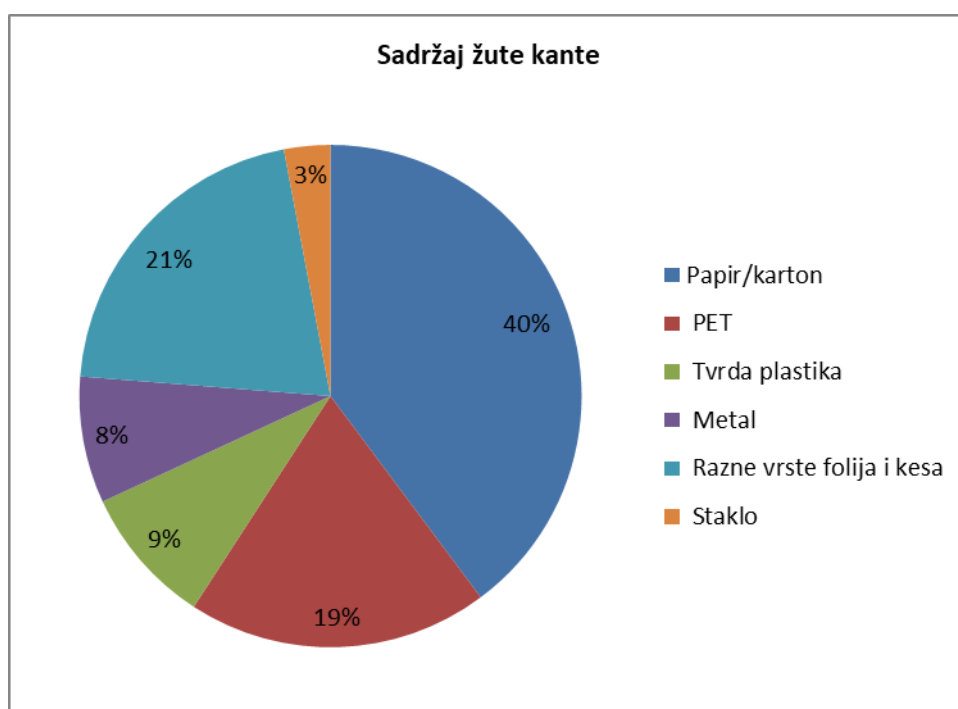
4.1 Razvrstavanje ambalažnog otpada

Prosječna ocjena uspješnosti razvrstavanja ambalažnog otpada je 4,37, što znači da je ustanovljeno stanje vrlo dobro, uz ogradu da je stanje ustanovljeno na temelju pregleda ukupno 965 situacija. Distribucija ocjena je prikazana slijedećim dijagramom:

Izveštaj o monitoringu novouspostavljenog sistema upravljanja otpadom na teritoriji Tuzle, u okviru prekograničnog projekta „Predgrađa recikliraju – Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom u prigradskim naseljima Užica i Tuzle - SUBREC“

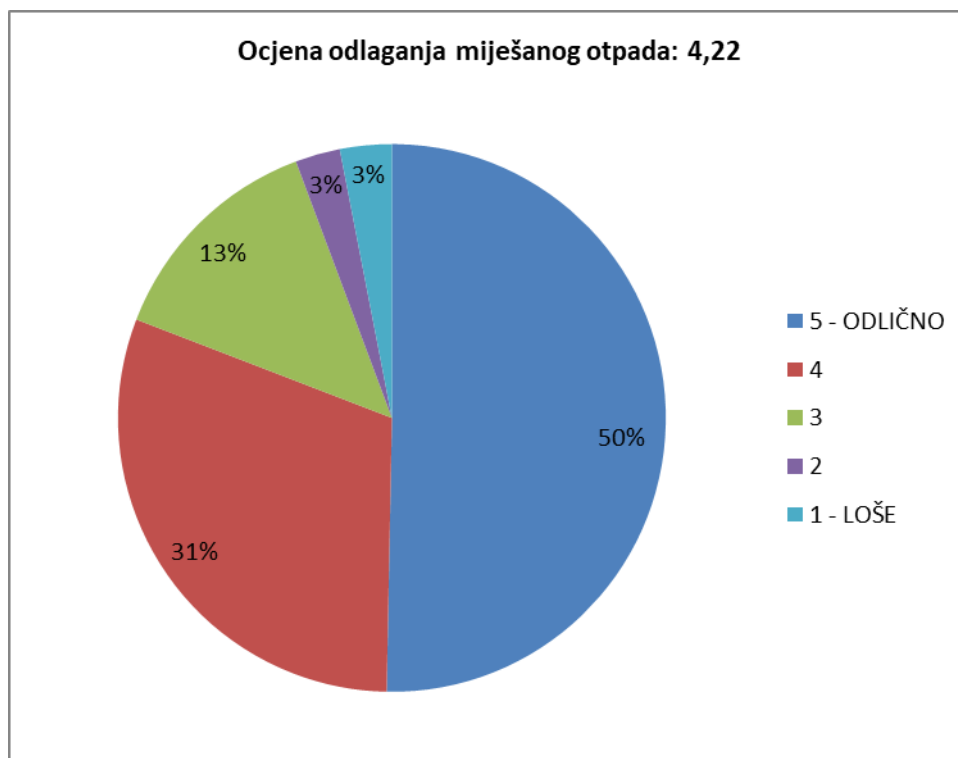

Pregledom sadržaja žutih kanti ustanovljenje njihov sadržaj, uz napomenu da se u nekoliko slučajeva (zanemariv broj) u kantama našao i materijal kao što je lišće, te drugi materijali kojima tu nije mjesto, a jedna kanta je bila i zapaljena. Utvrđeno stanje prikazuje naredni dijagram.

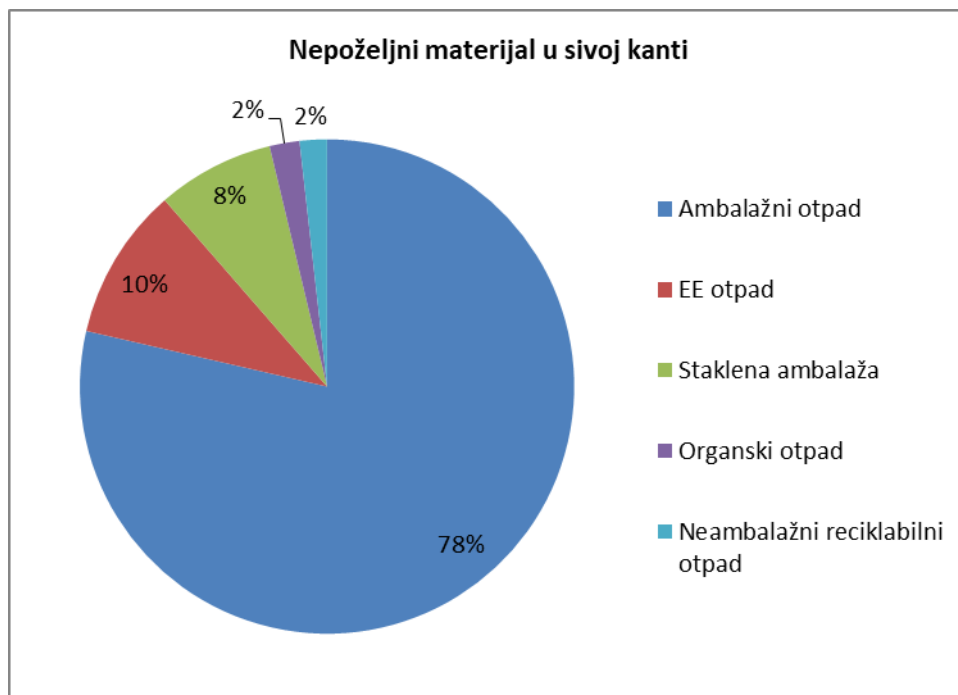

4.2 Odlaganje miješanog otpada

Prosječna ocjena uspješnosti odlaganja miješanog otpada je 4,22, što znači da je ustanovljeno stanje vrlo dobro, uz ogradu da je stanje ustanovljeno na temelju pregleda ukupno 979 situacija. Distribucija ocjena je prikazana slijedećim dijagramom:

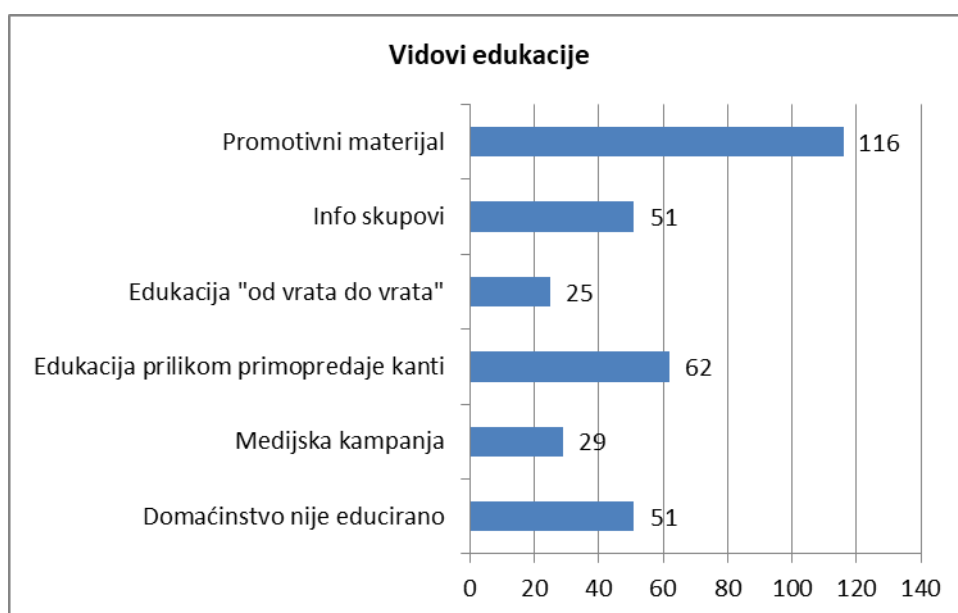
Pregledom sadržaja sivih kanti ustanovljeno je da u dosta slučajeva sadrže materijal koji nije namijenjen za odlaganje u kante za miješani otpad. Specifično, provjeravano je da li se u sivoj kanti nalazi i staklena ambalaža, što je ustanovljeno u 43 slučaja (4,4%). Naredni dijagram prikazuje materijale koji ne trebaju biti u sivim kantama, a prilikom pregleda je ustanovljeno njihovo prisustvo (iskazano kroz broj nalaza).

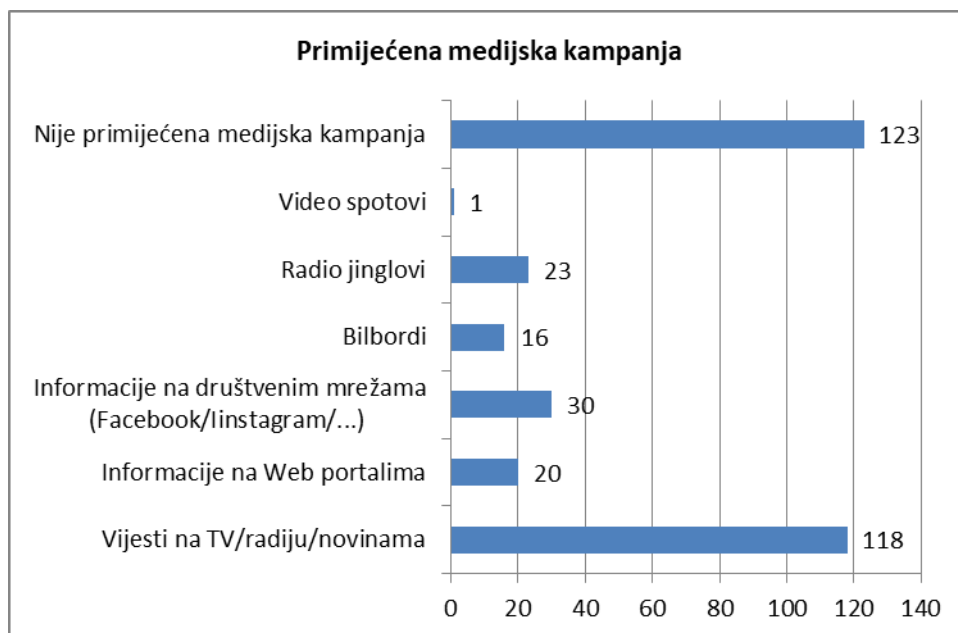
5 EDUKACIJA STANOVNIŠTVA

Podaci dati u ovom dijelu temelje se na komunikaciji sa predstavnicima 317 domaćinstava, dakle, na slučajevima kad je takvu komunikaciju bilo moguće uspostaviti, uzevši u obzir poteškoće opisane u poglavlju 2.

Po pitanju načina na koji je domaćinstvo bilo uključeno u edukaciju, dobijeni su odgovori prikazani u slijedećem dijagramu (u broju slučaja):

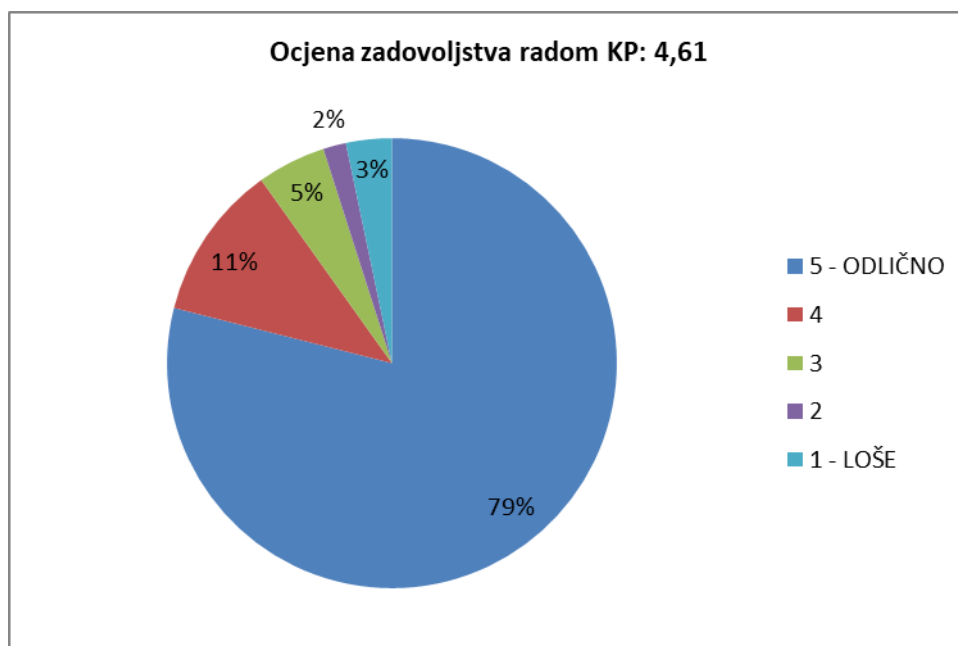

Po pitanju vidova medijske kampanje koje su predstavnici domaćinstava primijetili, ustanovljeno je više različitih situacija, koje su izložene u slijedećem dijagramu (kao broj slučajeva):

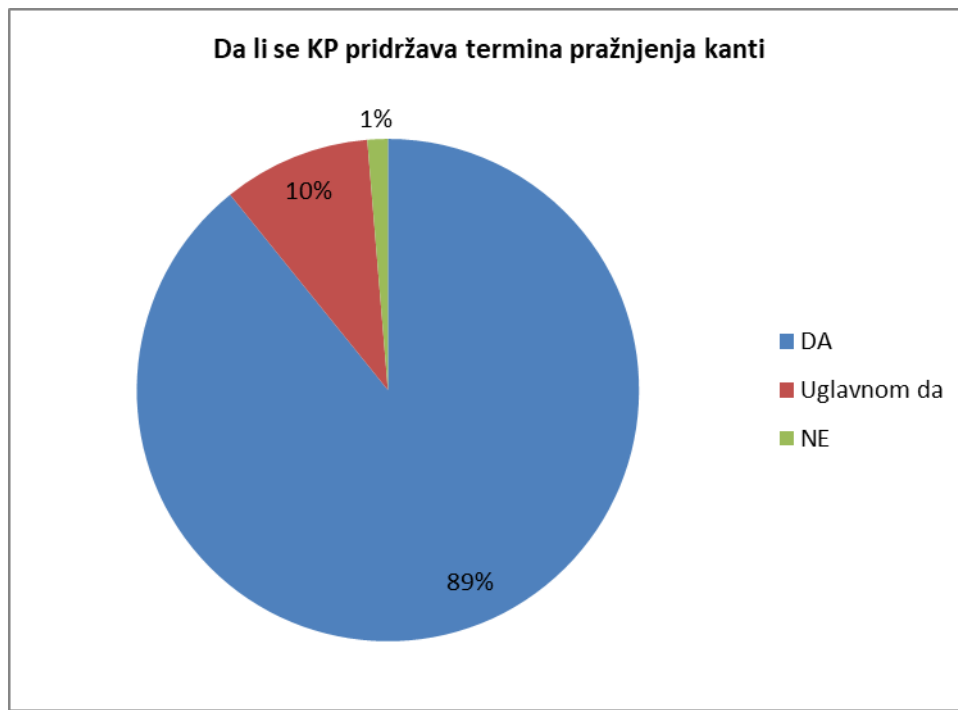

6 ZADOVOLJSTVO RADOM KOMUNALNOG PREDUZEĆA

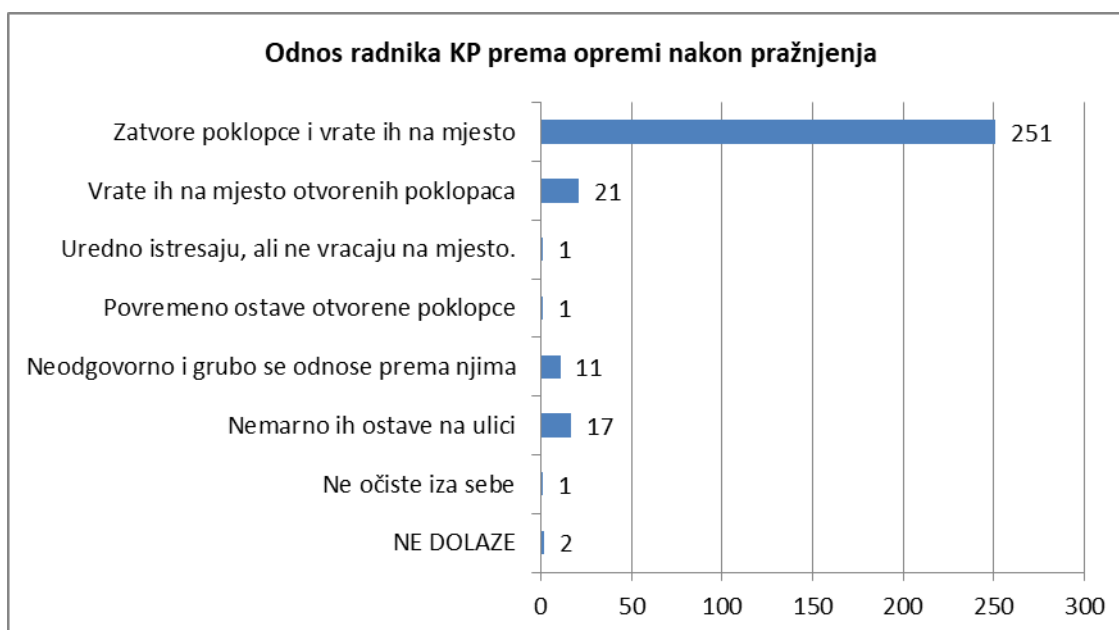
Predstavnici domaćinstava su ocijenili i svoje zadovoljstvo rukovanjem opremom i i terminima za odvoz od strane radnika komunalnog preduzeća, ocjenom 4,60, što je odlična ocjena, a distribucija ocjena je data u narednom dijagramu.

Po specifičnom pitanju poštivanja termina pražnjenja kanti od strane radnika komunalnog preduzeća, predstavnici domaćinstva su se izjasnili kako slijedi:

Po pitanju odnosa radnika KP prema opremi nakon pražnjenja, predstavnici domaćinstava su se izjasnili na način koji je prikazan u slijedećem dijagramu (kao broj nalaza):

Iako je ocjena rada radnika komunalnog preduzeća relativno visoka, predstavnici domaćinstava su u komunikaciji sa edukatorima dali i nekoliko specifičnih primjedbi i sugestija koje u nastavku navodimo bez korekcija:

Mjesna zajednica	Primjedba	Komentar edukatora
Dokanj	Da dobiju kante koje očekuju i traže ¹ .	
Dokanj	Da se kante prazne ² .	Komunalac ne dolazi do kuće.
Solina	Da Komunalac radi svoj posao ³ .	Domaćinstvo je zgroženo radom Komunalca. Ne dolaze nikako da prazne kante. Domaćinstvo samo prazni i odvozi otpad u kontejnere. Pri tome, sve uredno i redovno plaćaju.
Solina	Da komunalno preduzeće ažurnije radi.	
Solina	Da radnici KP dolaze da prazne kante ⁴ .	Budući da KP ne prazni kante, domaćinstvo ih ne koristi.
Solina	Da se češće odvozi ambalažni otpad.	
Gornja Tuzla	Da se češće odvozi otpad (dvije primjedbe).	
Solina	Da se kante numerišu.	
Gornja Tuzla	Da se obezbijede posebne kante za pepeo.	
Gornja Tuzla	Da se obezbijede kante za staklo, da se ne nosi u kontejnere (dvije primjedbe)	
Gornja Tuzla	Da se podijeli jos kompostera ⁵	U domaćinstvu kante očuvane i brine se za pravilno razdvajanje otpada
Solina	Da se postavi još jedan zajednički kontejner, da bi mogli prazniti kante u zajedničke kontejnere ⁶ .	Radnici komunalnog ne dolaze da prazne kante, prazne samo velike zajedničke posude.
Gornja Tuzla	Da se uvedu i kante za pepeo (dvije primjedbe).	Kante dobro očuvane u oba slučaja , pazi se na pravilno razdvajanje otpada.
Gornja Tuzla	Da se uvedu kante za staklo.	
Gornja Tuzla	Da se uvedu kante za staklo i krupni otpad.	
Dokanj	Da se uz kontejnere kosi trava.	
Gornja Tuzla	Da se žute kante voze jednom mjesečno.	
Solina	Da se smanji cijena odvoza otpada.	
Solina	Da se kante vrate u dvorište ⁷ .	Da se kontejner ukloni.

Mjesna zajednica	Primjedba	Komentar edukatora
Solina	JKP ne odvozi žute kante (dva slučaja) ⁸ .	
Solina	Starija žena, ne može rukovati opremom ⁹ .	
Gornja Tuzla	U zimskom periodu komunalno preduzeće rijetko odvozi otpad, prijedlog je da se na to obrati pažnja i da se to korigira .	
Gornja Tuzla	Više edukacije.	
Gornja Tuzla	Primjedba domaćinstva: kamion koji se koristi za odvoženje otpada uništava put svojom težinom ¹⁰ .	

¹ Mulalić Ramadan, 124 Crno Blato

² Senad Osmanović, 26 Crno Blato

³ Zakija Eminović, Armije BiH 296 A

⁴ Izet Pajević, Vodice 10

⁵ Sadija Lukavica, Potočka mahala br. 54

⁶ Goran Filipović, Armije Bih 53

⁷ Ademir Hodžić, Armije Bih 49

⁸ Mala Solina 76 i 80

⁹ Nadira Kiš, Vodice 92

¹⁰ A. Saračevića Ace 19

7 ZAPAŽANJA EDUKATORA

Kod određenog broja domaćinstava zapaženi su određene nepravilnosti koje u nastavku taksativno navodimo onako kako su ih edukatori evidentirali:

Mjesna zajednica	Primjedba
Solina	Kante nisu ni otpakovane ¹ .
Kreka	Iako su dodijeljene obje kante, domaćinstvo koristi isključivo žutu ² .
Gornja Tuzla	Kante se ne iznose na pristupačno mjesto.
Gornja Tuzla	Obje kante vezane ³ .
Solina	U sivoj kanti se drži voda ⁴ .
Solina	Kante su zaključane ⁵ .
Solina	Žuta kanta je u prostoriji iza kuće.
Gornja Tuzla	Žuta kanta nije u upotrebi.
Dokanj	Žute kante uopšte nema u dvorištu ⁶ .

¹ Armije BiH 328

² Milice Kosorić 22

³ IDragčin 35

⁴ Armije BiH 306

⁵ Armije BiH 244

⁶ Brkani 187-do

U situacijama kad je to bilo primjereno i moguće, edukatori su dali i savjete predstavnicima domaćinstava, u svrhu poboljšanja sistema, a dio tih savjeta navodimo u nastavku, onako kako su ih edukatori evidentirali:

- Ukazano je na potrebu obraćanja pažnje na to kako se odvaja otpad, i da se otpad ne miješa.
- Ambalažu uvijek odvajati u žutu kantu, predstavnik domaćinstva kaže da do skoro nisu znali kako da odlažu.
- Da bi bilo poželjno da se iz upotrebe povuče dodatna kanta u koju se odlaže zaprljani otpad.
- Da se otpad prije selektovanja zbije, kako si zauzimao manje mjesta, s obzirom na popunjenost kanti.
- Da se u upotrebu uključi i siva kanta koja je namjenjena za miješani otpad.
- Skrenuta je pažnja na potrebu korištenja i žute kante i na njenu namjenu (tri savjeta).
- Da staklenu ambalažu mogu baciti u kontejner za staklo koji se nalazi kod mjesne zajednice Gornja Tuzla, a ostali stakleni neambalažni otpad mogu odložiti u sivu kantu (tri savjeta).
- Postaviti žutu kantu na vidljivo mjesto, dostupno komunalnim radnicima.
- Domaćinstvo treba da koristi kante bez obzira na to što posjeduju mesnicu i sav otpad odvoze sa tim otpadom.

Edukatori su, također, u određenim slučajevima dali i svoje generalne komentare, od kojih se većina odnosi na zadovoljstvo uvedenim sistemom i radom radnika JKP „Komunalac“, uz nadu da će se ovakav način postupanja sa otpadom proširiti na sve ostale MZ. Ovdje će se u nastavku navesti oni komentari za koje smatramo da traže reakciju u svrhu poboljšanja funkcioniranja sistema i povećanja zadovoljstva krajnjih korisnika:

Mjesna zajednica	Generalni komentar edukatora
Kreka	Domaćin ne vrši selekciju otpada na ispravan način, siva kanta mu nedostaje u dvorištu ¹ .
Gornja Tuzla	Domaćin nije zadovoljan radom KP. Ne istresaju na vrijeme otpad te ga povremeno i preskoče ² .
Solina	Domaćinstvo je dobilo kante ali ih ne koristi iz razloga što kamion za odvoz otpada ne ulazi u njihovu ulicu nego otpad odnose u kesama u kontejner ³ .
Solina	Domaćinstvo nije dobilo kante zbog toga što nisu bili kući u trenutku dijeljenja kanti ⁴ .
Solina	Domaćinstvo nije upoznato sa dijeljenjem kompostera, a imalo bi želju da kompostira ⁵ .
Solina	Domaćinstvo nikako ne koristi kante. Posjeduju radionicu i taj otpad iz radionice prazne sa otpadom iz domaćinstva ⁶ .

Izvještaj o monitoringu novouspostavljenog sistema upravljanja otpadom na teritoriji Tuzle, u okviru prekograničnog projekta „Predgrađa recikliraju – Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom u prigradskim naseljima Užica i Tuzle - SUBREC“

Mjesna zajednica	Generalni komentar edukatora
Solina	Domaćinstvo ne koristi kante zato što kamion za odvoz otpada ne ulazi u njihovu ulicu. Otpad u kesama nose u kontejnere ⁷ .
Kreka	Domaćinstvo ne upotrebljava dodijeljene kante za otpad nego upotrebljava dodatnu posudu u kojoj se nalazi sav otpad pomiješan ⁸ .
Solina	Kamion za odvoz otpada ne ulazi u ulicu nego stanovnici moraju da iznose otpad do glavne ulice ⁹ .
Solina	Kante ne koriste, posjeduju mesnicu pa odlažu otpad u jedan kontejner ¹⁰ .
Gornja Tuzla	Komunalac ne vrati kante na mjesto te su ukućani dužni da ih vrate u dvorište ¹¹ .
Gornja Tuzla	Komunalac se neodgovorno ponaša prema kantama te ih ostavlja na pola ulice ¹² .
Kreka	Ne koriste kante, i dalje koriste nenamjenske posude – bačve ¹³ .
Solina	Nepristupačne kante, domaćinstvo drži cvijeće na kantama ¹⁴ .
Gornja Tuzla	Nezadovoljstvo domaćinstva zbog neodziva Komunalca radi puknute kante ¹⁵ .
Gornja Tuzla	Nije dozvolio provjeru kanti dok zena ne dodje. (simpatično)
Dokanj	Pored otpada koji je razvrstan u obje kante također je primjećen nedozvoljeni otpad u obje kante (ambalaža od motornog ulja i stakleni otpad) ¹⁶ .
Dokanj	Pored predviđenog otpada u obje kante primjećeno je prisustvo nedozvoljenog otpada (u žutoj prisustvo ambalaža od motornog ulja, a u sivoj staklena ambalaža) ¹⁷ .
Solina	Primjećeno je da su komunalci kantu ostavili sa otvorenim poklopcem ¹⁸ .
Kreka	Sadržaj žute kante je adekvatan, međutim siva kanta nije prisutna i zamjenjena je sa dodatnom posudom u kojoj se nalazi sadržaj predviđen za sivu kantu ¹⁹ .
Solina	Sav otpad odvajaju u metalnu kantu ²⁰ .
Kreka	Siva kanta je zamijenjena nekom starom kantom ²¹ .
Gornja Tuzla	Siva kanta nije izložena, koriste svoju ²² .
Solina	Starija gospođa je bila prisutna, međutim nije htjela razgovarati, i čak je verbalno nasrnula na kolegu ²³ .
Kreka	U dvorištu nije primjećena niti jedna od dvije kante, iako ih je domaćinstvo preuzelo ²⁴ .
Dokanj	U dvorištu nisu primjećene niti žuta niti siva kanta ²⁵ .
Gornja Tuzla	U dvorištu se nalaze dvije sive kante, a domaćin nije bio raspoložen za razgovor ²⁶ .
Solina	U metalnu kantu odlažu sve osim plastike ²⁷
Gornja Tuzla	Vlasnici nisu dozvolili pregled kanti i nisu htjeli sudjelovati u razgovoru ²⁸ .
Gornja Tuzla	Zamjerke za zimu. Kamioni se zimi ne penju u ove dijelove naselja ²⁹ .

¹ 4. aprila 47

² Gornjotuzlanskog odreda 21

³ Vodice 9

⁴ Solina D45

⁵ Armije BiH 266

- ⁶ Armije BiH 290
- ⁷ Armije BiH 51F
- ⁸ Milice Kosorić 21
- ⁹ Armije BiH 258
- ¹⁰ Armije BiH 302 i 304
- ¹¹ ASA 46
- ¹² Dragčin 15
- ¹³ Hasana Kikića 5
- ¹⁴ Armije BiH 376
- ¹⁵ A. Saračevića Ace 113
- ¹⁶ Polje 260
- ¹⁷ Kosci 15
- ¹⁸ Armije BiH 230
- ¹⁹ Milice Kosorić 22
- ²⁰ Mala Solina 25
- ²¹ Vilušići 5
- ²² ASA 81
- ²³ Armije BiH 314
- ²⁴ Milice Kosorić 27
- ²⁵ Dokanj 10-do
- ²⁶ A. Saračevića Ace 22
- ²⁷ Mala Solina 19
- ²⁸ Dragčin 40
- ²⁹ Uzejra Mehičića

8 ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Novouspostavljeni sistem upravljanja otpadom koji je obuhvatio više mjesnih zajednica Grada Tuzla je bez sumnje pionirski poduhvat koji je bio prijeko potreban kao ključan korak prema uspostavi sveobuhvatnog sistema suvremenog upravljanja otpadom kojeg jedna propulzivna sredina iziskuje, ali kao takav – pionirski poduhvat – svakako uključuje faze adaptacije i „fine tuninga“.

Inicijalni monitoring tog sistema koji je predmet ovog Izvještaja, u skladu s time, također predstavlja tek prvi korak ka uspostavi stabilnog sistema monitoringa koji će biti izgrađen i na temelju iskustava prikupljenih u ovoj – inicijalnoj – fazi.

Eskalacija epidemije Covid-19 u vrijeme provođenja monitoringa, te preklapanje vremena predizborne kampanje za lokalne izbore u BiH su – neposredno ili posredno – uzrokovale masivne poteškoće u uspostavljanju direktne komunikacije sa predstavnicima domaćinstava, što je u konačnici rezultiralo time da je takva – neposredna – komunikacija uspostavljena sa tek jednom četvrtinom domaćinstava. Ostali podaci su prikupljeni direktnim uvidom na terenu, s time da treba napomenuti da ni taj uvid nije bio oslobođen od poteškoća kakve su – na primjer – pozicija kanti daleko od ograde iza zaključanih vrata, te psi-čuvari, koji su uobičajeni i očekivani u domaćinstvima prigradskih mjesnih zajednica, da navedemo samo dva primjera, čime popis poteškoća nikako nije zaključen.

Podaci koji su prikupljeni tokom inicijalnog monitoringa ukazuju na to da su se domaćinstva obuhvaćena Projektom („Predgrađa recikliraju – Uspostavljanje

sistema upravljanja otpadom u prigradskim naseljima Užica i Tuzle - SUBREC“) voljno i u punom kapacitetu uključila u novouspostavljeni sistem i u njemu uzela aktivno i konstruktivno učešće. Određene nedoumice i pogreške uzrokovane nepoznavanjem nekih detalja sistema su bile očekivane i za nadati se da su aktivnosti edukatora na terenu većinu od njih otklonile već u ovom prvom koraku.

Oprema (kante i komposter) je u većini slučajeva dobro locirana i u dobrom stanju, što opet ukazuje na domaćinski odnos korisnika prema povjerenoj opremi. Oštećenja opreme i pogreške u postupanju krajnjih korisnika su zabilježene u ovom Izvještaju, a njihov broj je u poređenju sa brojem korisnika manji od onoga što bi se realno moglo očekivati.

Kad je riječ o pravilnom postupanju u smislu poštivanja novouvedenih pravila, iz podataka datih u ovom Izvještaju da se zaključiti da je obuhvaćeno stanovništvo dobro educirano i da daje svoj vrijedan doprinos održanju uspostavljenog sistema i njegovom poboljšanju. I ovdje stoji napomena da postoje određene manjkavosti, ponajprije uzrokovane nesnalaženjem i neiskustvom za šta smatramo da je moguće prevladati daljnjom kontinuiranom edukacijom i redovnim monitoringom.

Kad je riječ o zadovoljstvu krajnjih korisnika radom JKP „Komunalac“, treba reći da je u pitanju osjetljiv i dosta kompliciran odnos, kojeg su predstavnici domaćinstava sa kojima je ostvarena direktna komunikacija ocijenili visokom ocjenom, ali je prostora za poboljšanje, naravno, ostalo.

Edukatori su direktnim uvidom na terenu ustanovili vrlo dobro stanje, te ustanovili određene nedostatke (od kojih su ključni navedeni i u ovom Izvještaju) koji se trebaju otklanjati u skladu sa raspoloživim mogućnostima.

U tom smislu, slobodni smo dati preporuke za daljnje aktivnosti u svrhu poboljšanja novouspostavljenog sistema koje navodimo u nastavku:

- Nastaviti sa kontinuiranom medijskom kampanjom, smanjenim intenzitetom, uz primarno korištenje sredstava koja je monitoring ustanovio kao najvidljivija;
- Radnike na terenu detaljno
- Radnike na terenu adekvatno educirati u smislu detaljnog upoznavanja sa njihovim nadležnostima i dužnostima, detaljima vezanim za postupanje sa opremom, te naglasiti njihovu ulogu u uspostavljanju konstruktivne komunikacije sa krajnjim korisnicima i otklanjanju eventualnih nepoznanica ili nedoumica, te zapaženih nedostataka ili pogreški.
- Ustanoviti redovni monitoring sistema kao integralni njegov dio, sa frekvencijom ne manjom od jednog uvida godišnje, s time da u narednoj godini to trebaju biti najmanje dva uvida;
- Obrasce za monitoring sačiniti na temelju onih koji su korišteni u inicijalnoj fazi, uz korekcije načinjene na temelju nedostataka uočenih u ovoj – inicijalnoj fazi, kao i nedostataka koji će eventualno biti uočeni u narednom periodu.

Izveštaj o monitoringu novouspostavljenog sistema upravljanja otpadom na teritoriji Tuzle, u okviru prekograničnog projekta „Predgrađa recikliraju – Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom u prigradskim naseljima Užica i Tuzle - SUBREC“

- Za provođenje monitoringa osigurati dovoljan broj edukatora, te ih opskrbiti opremom koja omogućava direktno unošenje podataka na terenu, osigurati njihov prevoz i adekvatno ih nagraditi.
- Planirati i provoditi daljnji razvoj sistema, uz kontinuirano poboljšanje, na temelju PDCA pristupa.